

smještene u današnji tehnikom obuzet svijet«.

U članku o poslovicama u zagrebačkom »Vjesniku« analiziraju se poslovice i uzrečice iz naslova i nekih krupnih podnaslova članaka od ljeta 1974. do ljeta 1978. godine. Poslovice se i uzrečice u novinama postavljaju u namjerno distancirani odnos prema svom tradicijskom uzorku, a varira im se tek značenje ili oblik jer se pretpostavlja da čitatelj poznaje uzorak i da će razumjeti takvu nespontanu adaptaciju i njezine suvremene konotacije.

Pisana popularnije od ostalih teorijskih članaka u knjizi oba ova članka nesumnjivo imaju velikih implikacija za suvremenu folkloristiku kao i članak **O folklorizmu**, koji se jedini ne bavi književnim folklorom, ali se svojom problematikom uključuje u krug tekstova o suvremenim urbanim pojavama.

I na kraju: Dobro je da su svi ovi članci **Maje Bošković-Stulli**, poznati otprije onima koji se bave folklorom književnošću i srodnim područjima, objavljeni na jednome mjestu jer je većina njih u toku proteklih godina utjecala na suvremenu folkloristiku u Hrvatskoj (i šire), izazvala je nove teme, nove pristupe i nova područja istraživanja.

Ljiljana Marks

Divna Zečević, Pučko književno štivo u hrvatskim kalendarima prve polovice 19. stoljeća, Izdavački centar »Revija«, Radničko sveučilište »Božidar Maslarić«, Osijek 1983, I, 140 str.; II (Bibliografija) 104 str.

Nepovoljno je za autora kad mu se — sticajem izdavačkih prilika i neprilika — desi da se mala knjiga pojavi posle velike, a upravo se to desilo **Divni Zečević**. Knjiga koja predstavlja sveobuhvatniji istraživački poduhvat, **Pučka književnost (Povijest hrvatske književnosti I, prikazana u Narodnoj umjetnosti, knj. 18, 1981)**, pojavila se pre knjige

Pučko književno štivo u hrvatskim kalendarima, koja razmatra jedan vid pučke književnosti. Neminovno je u tom slučaju da delo koje predstavlja sintezu baci u zasenak istraživanje pojedinačnog, a nije sasvim pravedno.

Manja, po redosledu izlaženja druga, a po logici naučnog istraživanja prva, knjiga **Divne Zečević** nije bez svog samosvojnog značaja, a i pak se sva velika principiijelna, teorijska i književnoistorijska pitanja moraju postavljati povodom veće knjige. Stoga će ovaj prikaz biti dat prvenstveno kao informacija.

Pučko književno štivo u hrvatskim kalendarima prve polovice 19. stoljeća sastoji se od dva dela: prvi deo je studija, a drugi bibliografija. Studija je značajna, pre svega, kao istraživanje jednog zanemarenog fenomena, bibliografija kao građa, kao dokumentovanje studije i, najzad, kao jedina mogućnost da se radoznali čitalac knjige **Divne Zečević** upozna bar sa naslovima onoga što je predstavljalo lektiru šire hrvatske čitalačke publike u prvoj polovini 19. veka.

U uvodu studije i u prvom poglavlju dato je određenje problema sa teorijskog aspekta, pregled obimom nevelike literature o temi i naznačene su osnovne postavke analize. Drugo je poglavlje posvećeno razmatranju uzroka s kojih je kalendarsko štivo izvan pažnje proučavala literatura. Treće poglavlje je pokušaj da se odredi mesto kalendara u istoriji hrvatske književnosti, a u četvrtom se razmatraju poučne intencije kalendarskog štiva.

Analizom izabranih primera dokazuju se temeljni stavovi: da se »kalendarsko pučko književno štivo ne razlikuje svojom neknjiževnom odnosno didaktičkom funkcijom od drugih književnih nastojanja vremena«, da je njegova didaktička funkcija izraz ne samo »primarne težnje za podučavanjem no i sekundarna konzervativna reakcija na realnu povijesnu situaciju«, te da je u osnovi pučke poetike izbor činjenica iz realnosti izvršen po načelu svrhe.

Knjiga je teorijski zasnovana na širokom poznavanju relevantne literature. Glavni teorijsko-metodološki oslonac analizi tekstova dala su Jolesova (Andr  Jolles) istraivanja o jednostavnim knjiievnim oblicima, kako to istiie i autor. To su, naravno, njene dobre strane, medutim, od toga bi mogle da podu i izvesne kritiieke opaske. Budući da joj nisu poznati tekstovi hrvatskih kalendara (niti je u mogućnosti da se s njima upozna), autorica ovog prikaza stavila bi neke primedbe na osnovu utiska steenog čitanjem knjige Divne Zeiević. Te su primedbe, ukratko, sledeće. Poticaji iz Jolesovog pristupa rezultirali su zanimljivim analizama prozanih oblika kalendarskog štiva, a potisnuli stihovane oblike kojih je u kalendarima bilo u koliini koja se ne moie zanemariti (to pokazuje bibliografija). Tako je ostalo otvoreno pitanje: podvrgavaju li se pesme istim poetiiekim naielima, a raznovrsnost puiekih knjiievnih vrsta ostala je u knjizi viie deklarativno istaknuta no prikazana.

Marija Kleut

Pavao Pavlić, Knjiieвна genologija,
Liber, Zagreb 1983, 167 str.

Knjiieвна genologija P. Pavlića sadrži kratak predgovor pod naslovom **Ukratko o nazivu i predmetu ove rasprave** i pet eseja koje je autor već prije objavio u časopisima: **O našoj genološkoj terminologiji, Knjiieвni rodovi i teorija knjiieвnosti, Knjiieвne vrste i povijest knjiieвnosti, Knjiieвni ianrovi i kritika, Klasifikacija usmene i klasifikacija umjetniieke knjiieвnosti.**

U predgovoru, nakon objašnjenja zašto se odlučio za naziv »genologija« i zašto smatra da je problem knjiieвnih vrsta danas u središtu zanimanja znanosti o knjiieвnosti, Pavlić upozorava na vlastito polazište: odbacuje svaku koncepciju knjiieвnosti iz koje bi se mogli povući zaključci o prirodi knjiieвnih rodova i vrsta i polazi od pitanja:

Kako knjiieвne forme valja klasificirati? To je za njega važnije pitanje, ono prethodi pitanju o prirodi knjiieвnih vrsta i prirodi knjiieвnosti. Pri tom se prije svega oslanja na situaciju u hrvatskoj knjiieвnosti, uvjeren da i naiečni genološki problemi mogu biti ispravno shvaćeni jedino ako se polazi od neke konkretne knjiieвne tradicije.

U tome često terminološka različitost onemogućuje da se sâm problem jasno postavi. Stoga Pavlić u prvom eseju: **O našoj genološkoj terminologiji** razmatra pojmove i termine: »forma«, »rod«, »vrsta«, »podvrsta« i »ianr«. Autor zna da se terminološki problemi u tom području ne mogu jednostavno riješiti nekim analizama koje bi dovele do općeg sporazuma, ali ipak nastoji i predlaie neka uvjetna, moieđa bolja i jednoznaiejnija rješenja i zalaie se za razjašnjavaње osnovnih pojmova i termina što je za znanost o knjiieвnosti nužno.

U poglavlju **O rodovima i teoriji knjiieвnosti** autor razmatra osnovnu pojmovnu distinkciju između knjiieвnog roda i knjiieвne vrste. Analizira dvije koncepcije knjiieвnih rodova: prvo podjelu na tri temeljna knjiieвna roda, epiku, liriku i dramatiku i s druge strane poeziju, prozu i dramu. Pavlić pokazuje kako koncepcija o tri temeljna knjiieвna roda pripada posve drugoj razini razmatranja i obrade od one razine u kojoj se razmatraju pojedine knjiieвne vrste i ianrovi, koje on smatra uie i toiejnije određenim »entitetima« od knjiieвne vrste. Zaključuje stoga da knjiieвni rodovi »ne mogu biti instrumentom teorije knjiieвnosti« (56). Oni, istina, mogu ponekad poslužiti u nekim općim razmišljanjima o prirodi knjiieвnosti pa ih zato »treba vratiti natrag u onu sferu iz koje su i potekli i u kojoj su i stekli onoliki autoritet, naime u sferu filozofije« (57) i tamo o njima raspravljati. Temeljnim pojmom u knjiieвnoj znanosti Pavlić smatra pojam vrste, pa bi zato knjiieвna genologija trebala svoju klasifikaciju zasnivati na vrstama i manjim skupinama. Iduće se